

Prognoses food | 16 februari 2024

Levensmiddelenindustrie: terug naar niet zo normaal

De levensmiddelenindustrie heeft een aantal turbulente jaren achter de rug. Voor komend jaar lijken eerdere excessen, zoals extreme inflatie en energietekorten, wat naar de achtergrond te verdwijnen. Hierdoor komen de structurele uitdagingen weer wat hoger op de agenda van bedrijven te staan. Dit zijn arbeidstekorten, verduurzaming en veiligstellen van grondstoffen.

Handelaren en verwerkers van voeding hebben de afgelopen jaren een aantal crises moeten doorstaan. Tijdens de coronapandemie zagen horecaleveranciers hun omzet verdampen door de verplichte sluiting van de restaurants. De coronacrisis werd gevolgd door een energiecrisis; dit leverde met name kopzorgen op bij bedrijven die geen vaste energiecontracten hadden. Voor veel levensmiddelenbedrijven kwamen daar hoge grondstofkosten bij. Zo kregen zuivelverwerkers met hoge zuivelprijzen te maken en industriële bakkerijen met flink gestegen tarweprijzen. Tot slot kregen bedrijven te maken met dalende volumes als gevolg van de torenhoge inflatie.

De afgelopen jaren zijn dus gekenmerkt door een opeenstapeling van excessen. Een groot deel van deze uitdagingen lijkt komend jaar wat meer op de achtergrond te verdwijnen. Zo is er nauwelijks nog iets te merken van de sluitingen tijdens de coronapandemie. Consumenten weten de restaurants weer goed te vinden en de volumes bevinden zich weer op het niveau van voor de pandemie. Onderliggend hebben horecaondernemers nog wel pijn, doordat ze met hoge schulden kampen die ze aan zijn gegaan om de coronaperiode te overbruggen.

Ook de enorme stijging van de kosten – zoals van energie, grondstoffen en verpakkingen – in 2022 en een deel van 2023 is grotendeels voorbij. Weliswaar zijn veel kosten nog hoog, maar de daling is ingezet. Zo nemen de wereldmarktprijzen voor voedsel sinds het tweede kwartaal van vorig jaar af. Deze prijsdaling is terug te zien bij onder meer granen, plantaardige oliën en zuivel.

Niet alleen de grondstofprijzen zijn gedaald, ook de prijzen van gas zijn een stuk minder hoog dan in 2022 en begin 2023. De gasvoorraden zijn goed gevuld en de vraag is lager.

Wel is er door de hoge inflatie en de lagere koopkracht in 2023 een volumedaling ingezet. Dit speelt de levensmiddelenindustrie nog steeds parten; in 2023 daalde de productie met 1,5 procent. Dit jaar verwacht ABN AMRO echter een lichte stijging van de volumes omdat de koopkracht naar verwachting in het tweede helft van dit jaar herstelt.

Niet terug naar normaal

Veel van de genoemde excessen lijken dus voorbij, maar er zijn nog veel andere uitdagingen die nu weer hoger op de agenda van voedselbedrijven komen te staan.

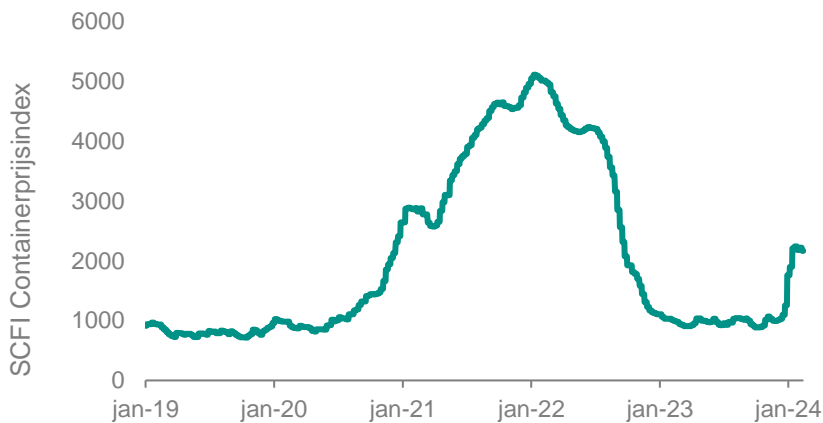
Zo zullen de voedselprijzen naar verwachting de komende jaren volatiel blijven. Door extremere weersomstandigheden als gevolg van klimaatverandering blijft de beschikbaarheid van agrarische grondstoffen minder voorspelbaar. Dit geldt zowel binnen als buiten Nederland. Dit is een risico dat individuele bedrijven hard kan raken, met name bedrijven die hun grondstoffeninkoop niet hebben gespreid maar afhankelijk zijn van een beperkt aantal landen die bovendien gevoelig zijn voor klimaatverandering. ABN AMRO verwacht dat de beschikbaarheid en prijsvolatiliteit van grondstoffen de komende jaren een steeds grotere uitdaging vormt.

Ook de gasprijzen blijven structureel hoger liggen dan voor de energiecrisis en vertonen bovendien meer volatiliteit dan voorheen. Een van de redenen voor die volatiliteit is de grotere afhankelijkheid van Nederland van hernieuwbare energiebronnen, zoals wind- en zonne-energie. Doordat de opslagcapaciteit voor deze energiebronnen nog beperkt is, zal op momenten dat het minder waait of de zon minder schijnt gebruikgemaakt moeten worden van gas. Doordat de markt voor gas krap is, is de gasprijs gevoeliger voor ontregelingen. ABN AMRO verwacht voor het einde van dit jaar een lichte stijging van de gasprijs. Dit is met name het gevolg van een toename van de industriële vraag.

Daarnaast hangen naast klimaatonzekerheden ook geopolitieke onzekerheden boven de voedselbedrijven. Het conflict in het Midden-Oosten, met recent de aanval van Houthis-rebellen in de Rode Zee, hebben tot nu toe nog beperkt macro-economisch effect in Nederland. Toch mag het effect op energieprijzen dan tot op heden minimaal zijn, deze aanvallen hebben wel gevolgen voor de containerprijzen. Schepen moeten immers omvaren en doen tien dagen langer over het bereiken van hun bestemming, waardoor een tekort aan containers is ontstaan. Dit tekort is nog beperkt, maar kan oplopen als tevens de economische groei aantrekt en daardoor de vraag naar containers toeneemt. Hogere containerprijzen kunnen op verschillende manieren doorwerken voor de levensmiddelenindustrie; zo kan het zijn dat de prijzen van allerlei grondstoffen duurder worden en heeft het natuurlijk ook direct impact op de logistieke kosten van handelaren die importeren of exporteren via het Suez Kanaal.

Vooralsnog gaat ABN AMRO niet uit van een escalatie van het conflict in de Rode Zee. Desalniettemin kunnen geopolitieke spanningen ook elders toenemen, zoals in het geval van de invasie in Oekraïne en het wankel evenwicht tussen China en de Verenigde Staten.

Containerprijzen gestegen

Bron: Refinitiv

Arbeidsmarkt en verduurzaming belangrijke onderwerpen voor 2024

Door een structureel arbeidstekort is het lastig voor bedrijven om vacatures in te vullen. Een lichte stijging van het aantal faillissementen geeft weliswaar wat meer verlichting op de arbeidsmarkt, maar deze blijft krap door overheersende structurele factoren zoals vergrijzing en een hogere vraag vanuit de dienstensector. Mede door de krappe arbeidsmarkt nemen ook de lonen dit jaar nog toe. ABN AMRO verwacht voor dit jaar een loongroei van 5,2 procent. Dit betekent dat de levensmiddelenindustrie tegelijk te maken krijgt met hogere loonkosten.

Verder staat de sector de komende jaren voor een verduurzamingsopgave. Levensmiddelenbedrijven zullen de uitstoot van CO₂ terug moeten dringen. Deze zogeheten decarbonisatie vormt een uitdaging. Veel bedrijven zullen immers moeten investeren om hun uitstoot terug te dringen, bijvoorbeeld door de elektrificatie van productiemiddelen. Dit is een complexe opgave omdat de capaciteit van het energienet aan zijn grens zit. Op het gebied van duurzaamheid staat de sector naast decarbonisatie nog meer te wachten. Zo krijgen veel bedrijven in de levensmiddelenindustrie te maken met de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).

Veel bedrijven in de sector moeten aan deze rapportageplicht voldoen. De bedrijven die niet direct onder deze richtlijn vallen, krijgen er indirect mee te maken. Dit betreft bedrijven die leveren aan andere grote levensmiddelenfabrikanten en retailers in binnen- of buitenland die wel aan de verplichting moeten voldoen. Bedrijven moeten onder meer de impact van hun bedrijfsactiviteiten op mens, milieu en dier in kaart brengen. Om dit goed te kunnen doen moeten de bedrijven die direct onder de CSRD vallen informatie opvragen bij hun leveranciers. Zo werkt de rapportageverplichting door in de hele food- en agrifecten. Leveranciers die niet in staat zijn om de benodigde data te leveren kunnen onder druk komen te staan wanneer hun concurrenten dit wel kunnen. Afnemers zullen dan kiezen voor de concurrenten die deze data wel paraat hebben.

Productie levensmiddelenindustrie neemt licht toe in 2024

De productie van de levensmiddelenindustrie trekt in tweede helft van dit jaar aan, in lijn met de verwachte hogere consumentenbestedingen. ABN AMRO verwacht namelijk dat de reële inkomens dit jaar stijgen als gevolg van de dalende inflatie en de sterke loonstijging. Hierdoor stijgt de koopkracht en worden de bestedingen van huishoudens gestimuleerd. De veerkrachtige arbeidsmarkt is eveneens positief voor de consumptie. Ondanks een zwak macro-economisch klimaat is de werkgelegenheid gedurende 2023 gestaag toegenomen, met als hoogtepunt een record-arbeidsparticipatie van 73,2 procent in december 2023.

Het macro-economisch speelveld is dus gematigd positief. De hogere koopkracht vertaalt zich in licht hogere supermarktvolumes en horeca-afzet, met als gevolg een hogere vraag naar voeding en drank in Nederland. Ongunstig voor de levensmiddelenindustrie is de teruglopende vraag vanuit het buitenland. ABN AMRO verwacht een daling van de uitvoer met 2 procent. De belangrijkste reden hiervoor is de achterblijvende groei in de eurozone. Al met al zal de productie van de levensmiddelenindustrie in de eerste helft van 2024 onder druk blijven staan. Na de zomer, als de economie licht aantrekt zal ook de vraag naar voedingsmiddelen weer wat toenemen. ABN AMRO verwacht over heel 2024 een lichte stijging van de productie van 0,5 procent. Volgend jaar zal de levensmiddelenproductie met circa 1 procent wat sterker stijgen.

Verwachting levensmiddelenindustrie

j.o.j. %

	2023	2024	2025
Levensmiddelenindustrie	-1,5	0,5	1
Zuivelverwerking	1	-1	-2
Vleesverwerking	-6	-2	-3
Drankproductie	-3	1	2

Door ABN AMRO

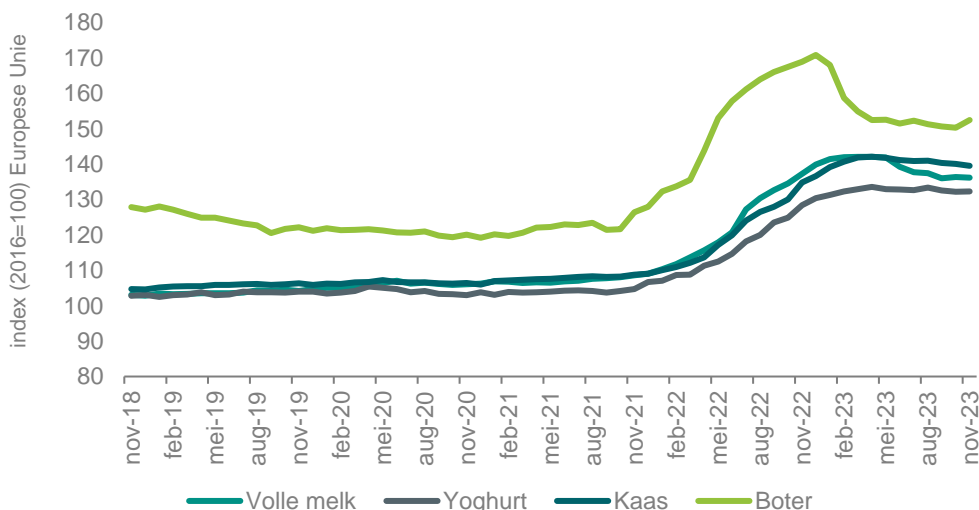
Bron: ABN AMRO Sector Expertise

Zuivelverwerking

De melkaanvoer is in 2023 met 1 procent toegenomen. Deze toename zorgde voor een verdere daling van de melkprijs. De supermarktprijzen voor zuivel stijgen niet meer, maar liggen nog wel hoog. Dit heeft te maken met vertraging in de keten; het duurt een paar maanden voordat een lagere melkprijs van de boer ook terug te zien is in het supermarktschap. Daarnaast hebben zuivelverwerkers ook te maken met hogere kosten voor lonen en rente. De supermarktprijzen voor veel zuivelproducten liggen zo'n 30 procent hoger

dan twee jaar geleden. Deze hogere consumentenprijs geeft druk op de vraag naar zuivelproducten. Dit merken de zuivelfabrieken in hun afzet naar binnen- en buitenland.

Stijging Europese consumentenrijzen zuivelproducten vlagt af

Bron: Eurostat

ABN AMRO verwacht dat 2024 het tij zal keren en de vraag weer wat zal toenemen. Door de lagere rente en lagere inflatie zullen consumenten weer meer te besteden hebben. Bovendien daalt de supermarktprijs van zuivelproducten mondjesmaat en wordt het weer aantrekkelijker voor de consument om zuivel te consumeren. De vraag zal in 2024 naar verwachting dan ook toenemen.

Hoewel de consumentenprijs de daling heeft ingezet, stijgt de melkprijs aan het begin van de keten alweer. De melkaanvoer is namelijk eind 2023 afgenomen en ook voor 2024 wordt een lichte daling van de melkaanvoer verwacht. Verder zal door verschillende duurzaamheidsinitiatieven in belangrijke zuivellanden de melkaanvoer wereldwijd niet sterk stijgen. De combinatie van een hogere vraag en een gelijkblijvend aanbod zal naar verwachting zorgen voor een hogere prijs.

Uitkoopregelingen pas na 2024 effect op melkaanvoer

De uitkoopregelingen van de Nederlandse overheid zullen zorgen voor een beperking van de melkaanvoer na 2024. Per eind januari hebben zich 339 melkveehouders ingeschreven voor de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv). Het effect van deze uitkoop zal pas na 2024 merkbaar zijn in de melkaanvoer naar de zuivelfabrieken. Hoe groot precies het effect van de uitkoop op de veestapel zal zijn, is bovendien nog onduidelijk omdat het nog onzeker is hoeveel van de ingeschreven melkveehouders daadwerkelijk gebruik zullen maken van de regeling. Er hebben zich relatief weinig melkveehouders ingeschreven vergeleken met de inschrijvingen voor pluimveehouders en varkenshouders. Het effect van de uitkoopregelingen zal daardoor beperkt uit kunnen vallen. In hoeverre de veestapel gaat krimpen als gevolg van aanvullende regelingen of beleid is verder afhankelijk van de nieuw te vormen coalitie.

Uitdagingen zuivelindustrie

De zuivelverwerkers krijgen de komende jaren met verschillende uitdagingen te maken. Allereerst zullen zuivelverwerkers geconfronteerd worden met een lagere aanvoer van melk. Dit betekent dat er overcapaciteit in productiecapaciteit op de loer ligt. De zuivelmarkt in Europa is een volwassen markt, die nauwelijks nog groeit. De groei ligt met name buiten de Europese Unie in Aziatische en Afrikaanse landen. Westerse consumenten kiezen daarnaast ook steeds vaker voor plantaardige alternatieven. Het aanbieden van plantaardige alternatieven wordt voor zuivelverwerkers dan ook belangrijker, maar op dit vlak is de concurrentie hoog. Op deze markt zijn verschillende aanbieders actief en de productie wordt gekenmerkt door snelle innovatie, zoals het toepassen van precisie-fermentatie.

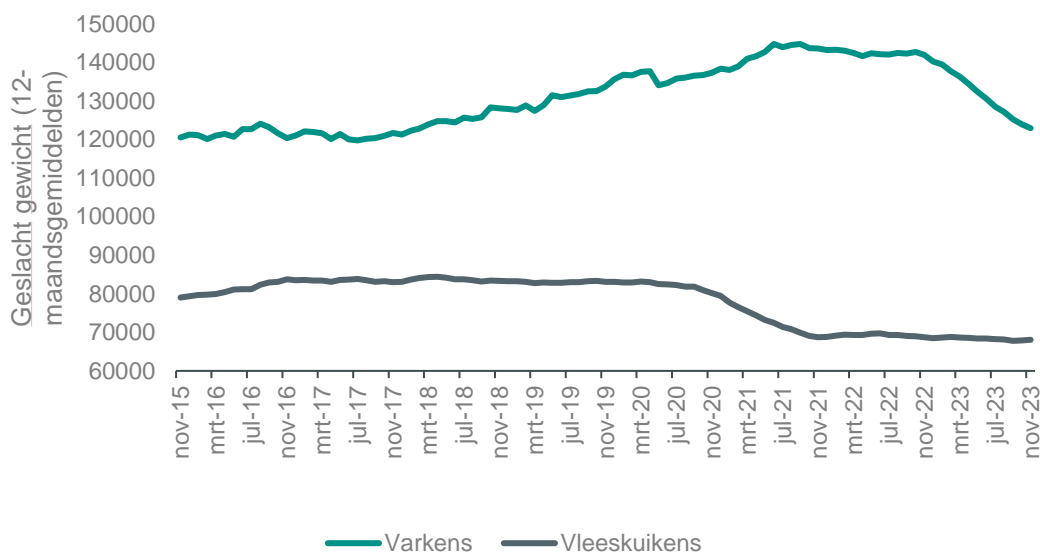
De zuivelindustrie staat de komende jaren verder voor de opdracht om de uitstoot van schadelijke stoffen terug te dringen. Zowel de eigen uitstoot als de uitstoot van de melkveehouders (scope 3). Dit vergt de komende jaren een behoorlijke investering. Deze investeringen komen in een tijd dat het aanbod onder druk staat en de productie dus daalt. De sector zal dus met een lagere productie een hogere toegevoegde waarde per liter geproduceerde melk moeten creëren. Dat kan bijvoorbeeld wanneer de industrie zich meer richt op specifieke segmenten, zoals zuivelproducten die aantoonbaar duurzamer zijn of eiwitrijke sportvoeding.

Vleesverwerking

Vleesverwerkers hebben een relatief lastig jaar achter de rug. Het afgelopen jaar daalde het aantal slachtingen naar schatting met 6 procent. Deze daling van de vleesverwerking is niet alleen in Nederland merkbaar. In heel Noord-Europa daalde het aantal slachtingen fors. De vraag naar vlees is de afgelopen jaren afgenomen, maar de belangrijkste reden is dat het aanbod krimpt waardoor de slachterijen inmiddels met overcapaciteit kampen.

Zo is de varkensstapel in Nederland en andere Europese landen al een aantal jaar aan het dalen. Belangrijke reden voor de daling zijn verhoogde milieu- en dierenwelzijnseisen in de verschillende landen in Noordwest-Europa. Voor de komende jaren geldt dat de verduurzamingseisen in veel landen verder druk zetten op het aantal varkens dat boeren in de EU houden. Voor Nederland krimpt de varkensstapel verder als gevolg van de uitkoopregelingen. Per eind januari hebben 530 varkenshouders zich hiervoor ingeschreven.

Vleesproductie neemt af

Bron:

CBS, bewerking ABN AMRO

Ook als het gaat om vleeskuikens zal het aantal dieren dat in Nederland wordt gehouden de komende tijd krimpen. Allereerst komt dat door de verduurzamingseisen vanuit de supermarkt en consument. Vanaf begin dit jaar hebben supermarkten enkel nog producten met het keurmerk 'Beter Leven 1 ster kip' – of meer sterren – in de schappen liggen. Dit betekent dat er in Nederland meer vleeskuikens op basis van dit criterium gehouden zullen worden. De omschakeling naar Beter Leven zorgt voor een afname van de pluimveestapel, omdat er minder dieren in de bestaande stallen gehouden kunnen worden. Verdere krimp van de pluimveestapel ligt de komende jaren in het verschiep doordat pluimveehouders zich in kunnen schrijven voor de uitkoopregelingen. Per eind januari hebben 190 pluimveehouders zich hiervoor ingeschreven.

Niet alle veehouders die intekenden zullen ook daadwerkelijk gebruikmaken van de regeling, waarmee het dus nog onduidelijk is hoe groot het effect van de uitkoopregeling zal zijn. Bovendien zal het effect van deze uitkoopregelingen pas na 2024 merkbaar zijn.

Hoge kosten vleesverwerkers

De beperking van het aanbod zorgde voor torenhoge prijzen van varkens en pluimvee. Het was dan ook een goed jaar voor de veehouders. Door de lagere volumes en afgenomen productie is het echter een minder gunstig jaar voor slachterijen en vleesverwerkers. Zij kampen met hogere inkoopkosten en een lagere vraag. Die lagere vraag is het gevolg van de hoge consumentenprijzen. Dit zorgt voor een daling van de verkopen in de supermarkt.

Deze daling wordt voor een deel goedge maakt door een vraagtoename vanuit de horeca. De bestedingen in restaurants en fastfoodbedrijven zijn flink toegenomen, deels vanwege het herstel na de coronapandemie en deels vanwege een structurele verschuiving naar meer consumptie buitenshuis. Ook de internationale vraag naar varkensvlees is al een poos aan het afnemen. Deze afname is met name veroorzaakt door de uitbraak van de Afrikaanse varkenspest in Duitsland. Hierdoor werd een importverbod in veel landen afgekondigd, waaronder China.

Voor 2024 geldt dat de vraag wellicht iets zal toenemen, door verbeterde economische omstandigheden in de Europese Unie. Wel is in Noordwest Europa een trend naar minder vleesconsumptie gaande. Door de krimp van de veestapel dalen de volumes en blijven de prijzen naar verwachting op een relatief hoog niveau.

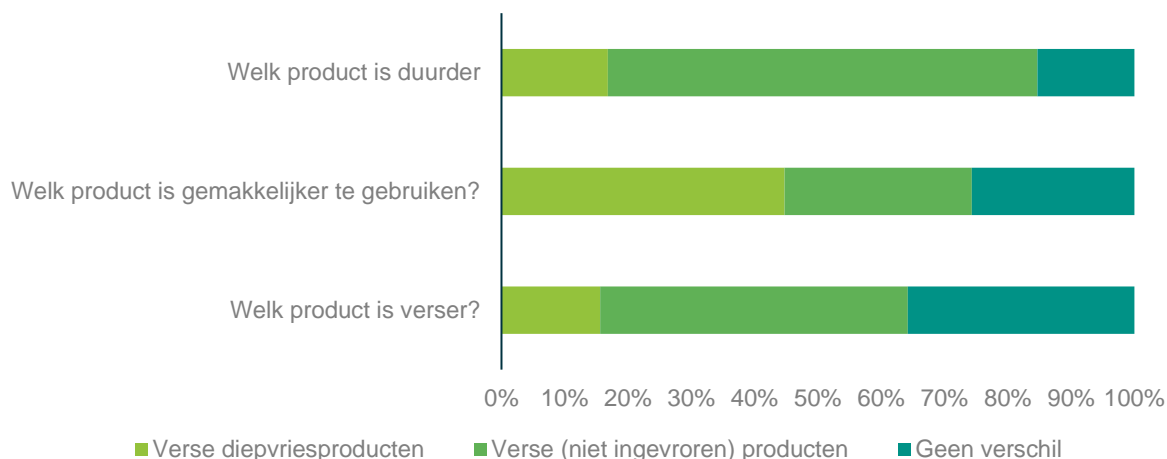
De vraag naar milieu- en diervriendelijke concepten neemt toe. Vanaf volgend jaar verplicht de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) grote bedrijven om te rapporteren op veel duurzaamheidsindicatoren. Het doel van deze Europese richtlijn is om transparantie te creëren, ketenverantwoordelijkheid te beleggen en daarmee verduurzaming van deze bedrijven te versnellen. Verder wordt het voor vleesverwerkers steeds lastiger om aan personeel te komen. Veel handelingen zoals snijden laten zich nog moeilijk automatiseren waardoor de vleesverwerking ook de komende jaren nog steeds sterk is aangewezen op productiepersoneel.

Verwerking en handel in groente en fruit

De handelaren en verwerkers van groente en fruit hebben een relatief goed jaar achter de rug. De verkopen aan de supermarkten hebben het in tegenstelling tot andere producten nog relatief goed gedaan. De verkoop van onbewerkte groente en diepvriesgroente nam toe. Diepvriesproducten deden het beter dan de verse variant doordat die producten over het algemeen goedkoper zijn. In deze tijd van stevige inflatie geeft dat voldoende aanleiding voor een behoorlijke verkoopgroei.

Uit onderzoek van ABN AMRO uit maart 2023 blijkt dat consumenten goed op de hoogte zijn van dit prijsverschil, al zien de meesten nauwelijks verschil tussen ingevroren en niet-ingevroren groente als het gaat om versheid of gemak.

Bijna helft van de consumenten vindt ingevroren groente net zo vers of verser dan niet-ingevroren groente

Bron: Kien Research in opdracht van ABN AMRO (N=1000, uitgevoerd in mei 2023)

De verkopen van groente en fruit aan de horeca nam wel af. Belangenorganisatie GroentenFruit Huis meldt dat in de eerste drie kwartalen van 2023 de horeca- en cateringsector 3 procent minder verse groente en fruit heeft ingekocht. Restaurants kochten tot en met september bijna 2 procent minder groente en fruit in dan een jaar terug. Cateraars kochten wel meer groente en fruit: 5 procent meer dan vorig jaar. Vooral cateraars die leveren aan grote bedrijven noteerden een stijging. Bedrijven zijn vaker met gezondheid bezig voor hun personeel en vinden het steeds belangrijker om ook groente en fruit prominent op het menu te zetten. Nederland heeft een broodcultuur en de lunch is bij uitstek het eetmoment om de groente-inname van consumenten omhoog te krijgen.

De groentesector heeft de afgelopen jaren veel geïnnoveerd en heeft met veel nieuwe producten en een breder assortiment de supermarktschappen veroverd. Zo is het aantal verspakketten, kant- en klaar salades, vriesassortiment en snoepgroente uitgebreid. Deze uitbreiding dient de gemakconsument die wel meer groente wil eten, maar het nog ingewikkeld vindt om hier goede recepten bij te verzinnen.

Klimaatverandering biedt uitdagingen

De handelaren en verwerkers van groente en fruit staan voor een grote uitdaging op het gebied van hun inkoop. Door klimaatverandering wordt het ingewikkelder om groente en fruit van de juiste kwaliteit en juiste hoeveelheid op het juiste moment in te kopen. Een toename van extreme droogte, wateroverlast en overstromingen vergroot namelijk de mislukking van oogsten. Daarnaast veranderen groeiseizoenen, iets waar boeren zich niet altijd makkelijk kunnen aanpassen. Dit vraagt flexibiliteit van handelaren en verwerkers.

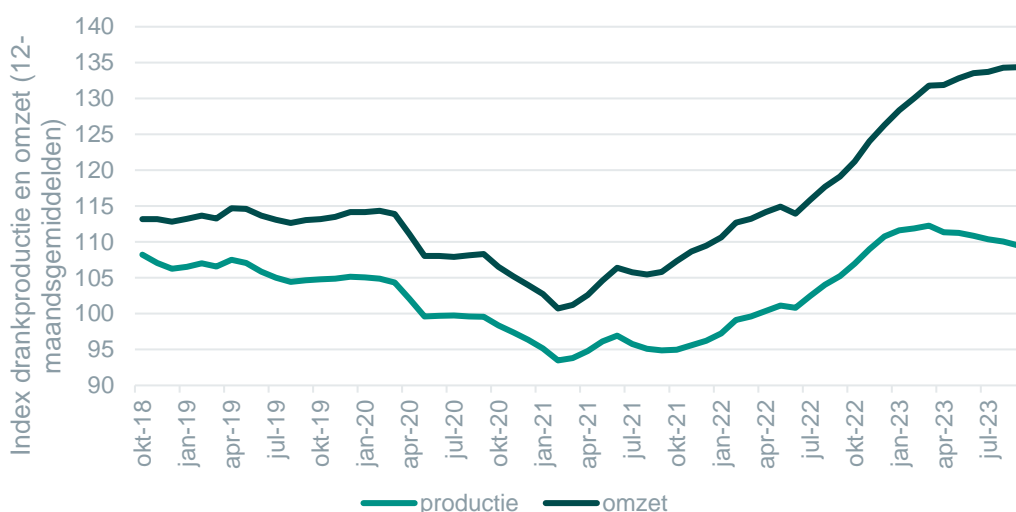
Voor de komende twee jaar verwacht ABN AMRO dat de volumes voor groente en fruit stabiel blijven. De vele innovaties hebben voor een hogere marge gezorgd bij de bedrijven in dit segment. Daarnaast hebben

consumenten en de overheid meer aandacht voor gezondheid. Dit stimuleert de consumptie van groente en fruit.

Drankproductie

Tijdens de coronasluitingen, waarin de drankproductie flink daalde, nam deze in 2022 weer toe tot ver boven het niveau van voor de coronapandemie. In 2023 daalde de productie weliswaar, maar deze bevindt zich nog steeds op een hoog niveau.

Drankproductie gedaald, maar nog steeds op hoog niveau

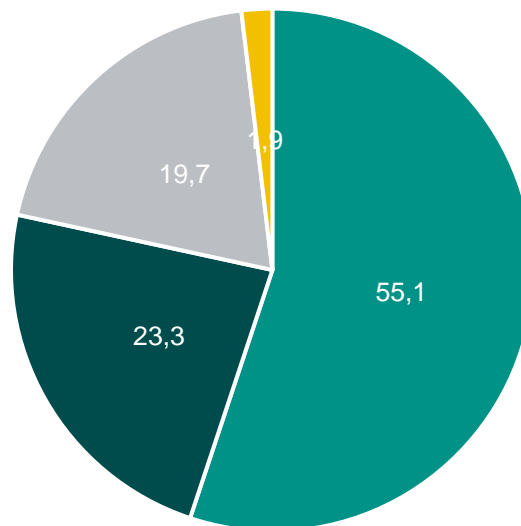
Bron: CBS

ABN AMRO verwacht dat de drankenproductie dit jaar licht stijgt. De branche profiteert van de verbeterde economische omstandigheden en aantrekkelijke consumentenbestedingen in het tweede helft van dit jaar. Ook profiteren drankproducenten van een structurele verschuiving in de economie, waarbij consumenten liever hun geld vaker aan diensten besteden dan aan goederen. Wel vinden er binnen de drankcategorie verschuivingen plaats naar drank met minder of geen alcohol en suiker.

Uit consumentenonderzoek van ABN AMRO uitgevoerd in december 2023 blijkt dat consumenten liever hun geld uitgeven aan ervaringen, zoals horeca en vakantie, dan aan spullen. Dit werkt ook door in de bestedingen aan horeca die toenemen en in supermarkten die wat aan het afnemen zijn. Voor drankproducenten is de verschuiving positief, omdat consumenten meer geld willen uitgeven aan restaurant-, bar- en evenementenbezoeken.

Als u zou kunnen kiezen, waar geeft u dan liever geld aan uit? (N=1068)

- Ervaringen (zoals horeca, uitjes, vakantie)
- Spullen (zoals kleding, elektronica, meubels)
- Geen voorkeur
- Weet ik niet

Bron: Panelwizard in opdracht van ABN AMRO

Ook het Food Service Instituut Nederland (FSIN) herkent deze trend. Volgens het instituut is de omzet in de zogeheten out-of-homekanalen vorig jaar met 15,8 procent toegenomen en zal deze volgend jaar met 3,8 procent toenemen. De verschuiving naar out-of-home wordt gedreven door jongere generaties die veel vaker en meer geld uitgeven in restaurants en andere eetgelegenheden. De drankenbranche profiteert van de groei in bestedingen buitenshuis.

Gezondheid opgave voor drankensector

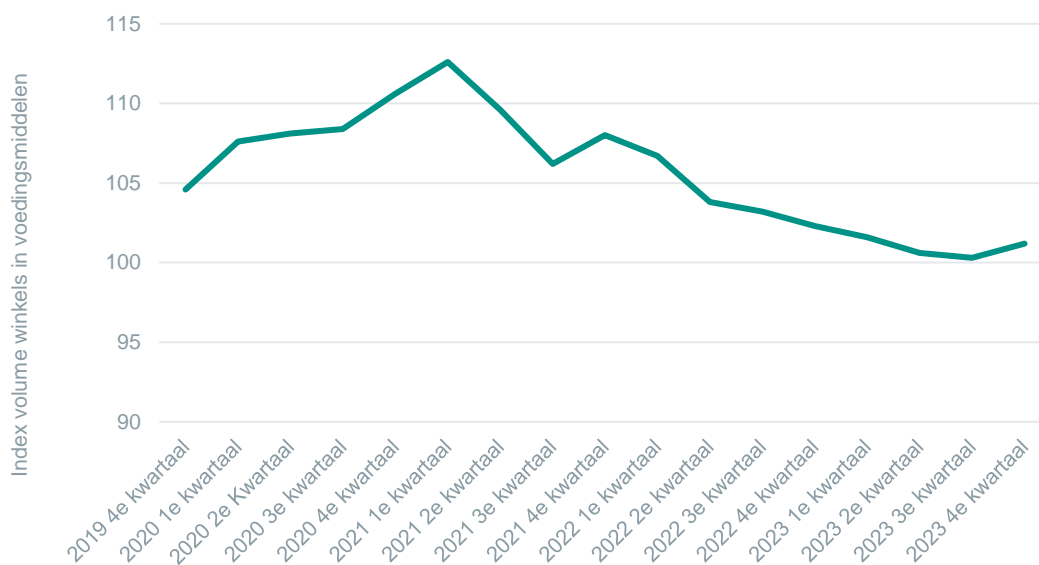
Net als andere branches binnen de sector Food kampt de drankindustrie met andere niet-conjuncturele uitdagingen. Onlangs heeft het RIVM vastgesteld dat de doelen uit het Nationaal Preventieakkoord uit 2018 niet gehaald worden. In het preventieakkoord zijn een aantal doelen gesteld om welvaartsziekten terug te dringen en daardoor de druk op de zorg te verminderen. Een groot aantal maatschappelijke organisaties hebben zich hierbij aangesloten. Ook veel levensmiddelenbedrijven hebben zich gecommitteerd. Nu de doelen niet gehaald worden, laait de maatschappelijke wens tot overheidsingrijpen weer op. De overheid kan ingrijpen met bijvoorbeeld een suikertaks. Deze zal dan boven op de reeds ingevoerde verbruiksbelasting voor frisdranken komen.

De verbruiksbelasting op frisdranken zorgt voor een verhoging van de verbruiksbelasting naar 26 cent per liter. Het RIVM berekende dat dit zal leiden tot een verkoopdaling van 384 miljoen liter. Als daarna ook een suikertaks wordt ingevoerd zal dit leiden tot een extra daling van de verkoop met 11 tot 14 procent.

Industriële bakkerijen

Industriële bakkerijen ondervonden vorig jaar de gevolgen van lagere detailhandelvolumes. Supermarkten en voedingsspecialzaken zagen de volumes dalen, zelfs tot onder het niveau van 2019. Doordat de boodschappen duurder werden, namen de omzetten nog wel toe. Een reden voor de volumeafname is de lagere koopkracht en de verschuiving van de consument richting meer horecabezoek.

Lagere volumes in supermarkten

Bron: CBS

De dalende volumes van voedingsspecialzaken passen in de tendens die al voor de coronacrisis was ingezet. Het is voor deze zaken erg belangrijk om in te zetten op vernieuwing en op onderscheidend vermogen ten opzichte van de supermarkten. Ambachtelijke bakkerijen moeten op andere aspecten dan prijs concurreren met supermarkten. Voor nu verliezen ambachtelijke bakkerijen aandeel in de verkoop van brood via de supermarkt. Dit is met name het gevolg van het prijsverschil tussen ambachtelijke bakkerijen en industriële bakkerijen die efficiënter met lagere arbeidskosten brood kunnen produceren.

Toch worden alle broodproducenten vanwege de algemene druk op de supermarktvolumes geraakt. Andere voedingsmiddelen, zoals vlees en zuivel zagen echter een grotere verkoopdaling in de supermarkt. De verkoop van brood via het supermarktkanaal is dus redelijk stabiel gebleven, ondanks de prijsstijging van brood.

Ook brood in prijs gestegen

De prijs van brood ligt nu zo'n 25 procent hoger dan twee jaar geleden. De prijsstijging lijkt nu voorbij, maar kans op een flinke daling is klein. De gasprijs is weliswaar gedaald en grondstoffen als tarwe liggen lager dan de piek, maar daar staat tegenover dat de lonen zijn gestegen. Lonen zijn een flinke kostenpost voor bakkerijen; zo'n 20 tot 30 procent van de kostprijs bestaat uit loonkosten. De cao-lonen zijn bij bakkerijen meer dan gemiddeld gestegen, omdat er een flink tekort aan personeel is.

Wel positief is dat out-of-homeactiviteiten als hotelovernachtingen en restaurants weer helemaal terug zijn op het niveau van voor de coronapandemie. Voor bakkerijen die afzetten via de out-of-homekanalen betekent dit een toename van de afzet. Voor de wat langere termijn is met name het leveren van meer gemakproducten en het meer aanspreken van jongere generaties een belangrijk thema. De jongere generatie gaat voor gemak en staat open om nieuwe dingen te proberen. Dit betekent dat innovatie van broodproducten belangrijk blijft. Gemak en experimenteren met nieuwe concepten en gebruiksmomenten kunnen helpen om deze generatie aan zich te binden.

Energietransitie grote opgave

Industriële bakkerijen staan met de huidige energietransitie voor een grote opgave. Hun energie-intensieve processen zijn bijna volledig afhankelijk van gas. Grote investeringen zijn nodig om over te stappen op elektrische- of waterstofovens, al is er een capaciteitstekort op het energienet.

Wel kunnen bedrijven nu al verschillende stappen zetten. Zo kunnen bakkerijen hun machines en branders beter afstellen, hun energiegebruik nauwkeuriger meten en bijsturen, biogas bijmengen en verspilling terugdringen.

Om van gas (deels) op elektriciteit over te gaan is het ook mogelijk om de energiebehoefte beter te spreiden over verschillende dagen. Bijvoorbeeld door het gebruik van batterijen of door met ander energie-intensieve bedrijven in de nabije omgeving afspraken te maken over het gebruik van energie. Zo worden piekmomenten in energiebehoefte beter verdeeld en kan het voor netbeheerders toch mogelijk zijn om aansluitingen uit te breiden of te verzwaren.

Auteur:

Nadia Menkveld – Sectoreconoom Agrarisch & Food

Nadia.menkveld@nl.abnamro.com

Disclaimer

The views expressed in this publication are based on data and information considered reliable by ABN AMRO. Neither ABN AMRO nor officers of the bank can be held liable for any inaccuracies that this publication may contain. The views and forecasts presented in this publication are based purely on our own vision, and are subject to change without further notice. The use of text and/or numerical data from this publication is permitted, provided clear reference is made to the source.

Tekst afgesloten op 12 februari 2024
